

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 27 stycznia 2020 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi w sprawie o sygn. akt II C 937/19 z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G. przeciwko M. L. o zapłatę oddalił powództwo.

Apelacje od opisanego orzeczenia złożył powód zaskarżając je w całości, a orzeczeniu zarzucił naruszenie:

1. art. 3531 k.c. w zw. z art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 720 k.c. w zw. z art. 65 § 2 k.c. w zw. z art. 3 ust. 2 pkt 1) ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim (Dz.U.2016.1528 t.j. z dnia 2016.09.22 ze zm., dalej: u.k.k.) - co w konsekwencji doprowadziło Sąd i instancji do błędnego przyjęcia, że strony nie mogły w granicach swobody umów postanowić, że wynagrodzeniem powoda za udzielenie kapitału stronie pozwanej będzie prowizja w wysokości ustalonej przez strony w umowie pożyczki, podczas gdy przepisy kodeksu cywilnego pozostawiają stronom umowy pożyczki dowolność co do ustalenia formy odpłatności w umowie pożyczki, a mając na uwadze przepisy u.k.k., formą odpłatności może być również prowizja w ustalonej w umowie pożyczki wysokości;

2. art. 36a ust. 1 u.k.k. - poprzez niezastosowanie i w konsekwencji dokonanie nieprawidłowego ustalenia, że postanowienia umowy w zakresie dotyczącym wysokości prowizji stanowią naruszenie zapisu o maksymalnych odsetkach wynikających z czynności prawnej, podczas gdy zgodność pozaodsetkowych kosztów określonych w umowie pożyczki z art. 36a u.k.k. przesądza o ważności postanowień umownych w tym zakresie, a mając na uwadze, iż wysokość pozaodsetkowych kosztów jest zgodna z limitem obliczonym zgodnie z ww. przepisem, postanowienia umowy pożyczki w zakresie dotyczącym pozaodsetkowych kosztów należy uznać za w pełni ważne i skuteczne;

3. art. 359 § 21 k.c. w zw. z art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 720 k.c. w zw. z art. 3 ust. 2 pkt 1 u.k.k. - poprzez niewłaściwe zastosowanie wskutek błędnego uznania przez Sąd I instancji, że postanowienia umowne dotyczące prowizji stanowią naruszenie zapisu o maksymalnych odsetkach wynikających z czynności prawnej, podczas gdy pozaodsetkowe koszty uregulowane w umowie pożyczki nie stanowią obejścia ww. regulacji, stanowiąc wyłącznie wyraz swobody kontraktowej wyrażonej w art. 353 1 k.c., a nadto przepisy kodeksu cywilnego pozostawiają stronom umowy pożyczki dowolność co do ustalenia formy odpłatności w umowie pożyczki, a mając na uwadze przepisu u.k.k., formą odpłatności może być również prowizja, która jest niezależna od odsetek kapitałowych.

W oparciu o zarzuty skarżący wniósł o zmianę wyroku i zasądzenie na swoją rzecz kwoty 6324,84 zł oraz kosztów procesu za obie instancje, a ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu.

Sąd Okręgowy zważył:

Apelacja okazała się zasadna w części i w takim zakresie skutkowałą zmianą wyroku.

Na wstępie wypada zaznaczyć, iż niniejszą sprawę rozpoznano w postępowaniu uproszczonym, w związku z czym Sąd drugiej instancji nie przeprowadzał postępowania dowodowego, a więc stosownie do art. 50513 § 2 k.p.c. uzasadnienie wyroku zostało ograniczone jedynie do wyjaśnienia jego podstawy prawnej z przytoczeniem przepisów prawa. W dalszej kolejności trzeba mieć także na uwadze, że w postępowaniu uproszczonym apelacja ma charakter ograniczony, a celem postępowania apelacyjnego nie jest ponowne rozpoznanie sprawy, ale wyłącznie kontrola wyroku wydanego przez sąd I instancji w ramach zarzutów podniesionych przez skarżącego.

Uznając ustalenia faktyczne poczynione w postępowaniu pierwszoinstancyjnym za prawidłowe, Sąd Okręgowy podziela je i przyjmuje za własne.

Pomimo powołania szeregu przepisów prawa materialnego, to wszystkie podniesione zarzuty sprowadzały się do wykazania zasadności obciążenia pozwanej kosztami prowizji naliczonej z tytułu udzielenia pożyczki gotówkowej.

Bezzasadne w tym względzie okazały się zarzuty naruszenia zasady swobody umów z art. 3531 k.c. czy naruszenia regulacji dotyczącej odsetek maksymalnych a określonych w art. 359 § 21 k.c., w kontrolowanej sprawie nie podlega dyskusji okoliczność, iż postanowienia umowne dotyczące prowizji nie zostały indywidualnie uzgodnione ze stroną pozwaną. Są one częścią standardowej umowy, którą powodowa spółka stosuje do wszystkich klientów. Nie podlegają one negocjacji choćby na sposób zawierania umowy. Prowizja od razu jest potrącana z całkowitej kwoty pożyczki w dniu zawarcia umowy. Powód w umowie nie wskazał w jaki sposób została wyliczona kwota prowizji, jest ona podana kwotowo, bez wskazania składników chociaż w umowie mowa jest, że jest to opłata należna za udzielenie pożyczki i pobierana za przez cały okres obowiązywania umowy pożyczki.

Zastrzeżenie w umowie na niekorzyść klienta opłaty prowizji w wysokości 4599,84 zł przy pożyczce w kwocie 6.000 zł bez jakiegokolwiek związku z rzeczywistymi kosztami tych czynności rażąco narusza dobre obyczaje i zmierza do obejścia regulacji dotyczącej odsetek maksymalnych.

Istotnie prowizja może być zastrzeżona w umowie i jest ona powszechnie stosowanym kosztem okołokredytowym, tym niemniej jej wysokość musi odnosić się do rzeczywistych czynności, odzwierciedlać rzeczywisty koszt przedsiębiorcy z tytułu udzielenia pożyczki, natomiast nie może stanowić dodatkowego źródła dochodu pożyczkodawcy niezwiązanego z czynnością udzielenia pożyczki.

W stanie faktycznym kontrolowanej sprawy opłata z tytułu prowizji jest oderwana od rzeczywistych kosztów czynności i ma w ocenie Sądu stanowić właśnie ukryte dodatkowe źródło dochodu pożyczkodawcy - na co jednoznacznie wskazuje wysokość prowizji w stosunku do kwoty udzielonego kredytu.

Zastrzeżenie w umowie na niekorzyść klienta opłaty za sam fakt udzielenia pożyczki, w wysokości niezwiązanej z rzeczywiście poniesionymi kosztami czynności zmierzających do zawarcia umowy i w wysokości rażąco wysokiej - odpowiadającej ponad 76% udzielonej pożyczki, Sąd Okręgowy uznaje za postanowienie służące do obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych. Stanowiące w istocie próbę ukrycia rzeczywistego oprocentowania pożyczki, gdyż stanowi dochód wielokrotnie wyższy od wysokości odsetek naliczonych w przedmiotowej sprawie na kwotę 698,56 zł. Na marginesie wskazać jedynie można, iż nawet gdyby przyjąć wersję skarżącego, iż naliczona prowizja nie ma na celu obejścia wskazanej regulacji to i tak arbitralne naliczenie prowizji w kwocie zbliżonej do kwoty samego kredytu należy uznać za czynność sprzeczną z zasadami współżycia społecznego (art. 58 § 2 w zw. z art. 5 k.c.)

Podsumowując zastrzeżenie umowne w postaci prowizji należy uznać za nieważne w oparciu o art. 58 § 1 i 3 k.c.

Mając jednak na uwadze fakt, iż skarżący dochodzi kwoty 6324,84 zł, a opisana prowizja stanowi 4599,84 zł, zatem stronie powodowej przysługuje roszczenie stanowiące różnicę tychże kwot, a więc 1725 zł ($6324,84\text{zł} - 4599,84\text{zł} = 1725\text{zł}$). Na kwotę tę złożył się niespłaconą część kapitału pożyczki wraz z odsetkami. Roszczenie wobec opisanych składników należało uznać za uzasadnione i znajdujące oparcie w obowiązującym prawie oraz w postanowieniach zawartej przez pozwaną z powodem umowy pożyczki.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., w pozostałej części oddalił apelację na podstawie art. 385 k.p.c.

Wydanie orzeczenia reformatoryjnego skutkowało koniecznością rozstrzygnięcia o kosztach procesu, sąd postanowił rozdzielić je stosunkowo w oparciu o art. 100 zd. I i tak na koszty złożyła się opłata od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł, opłata od pozwu w kwocie 250 zł oraz wynagrodzenie profesjonalnego pełnomocnika w kwocie 1800 zł ustalone zgodnie z § 2 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2018r. poz. 265). W rezultacie łączne koszty procesu wyniosły 2067 zł. Biorąc pod uwagę, iż powód wygrał proces w 27 %, podczas gdy pozwana przegrała go w takiej wysokości (, zatem powinna ona ponieść koszty w 27%, co daje 558 zł ($2067 \times 27\% = 558\text{zł}$) i taką też kwotę Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powoda.

O kosztach postępowania odwoławczego Sąd Okręgowy orzekł zgodnie z o art. 100 zd. I k.p.c. w zw. z art. 391 k.p.c.